

LÉČBA SVĚTLEM

PETR ZIMČÍK

KREACIONISMUS

EVOLUCE

FOTOTERAPIE

světlo

FOTOCHEMOTERAPIE

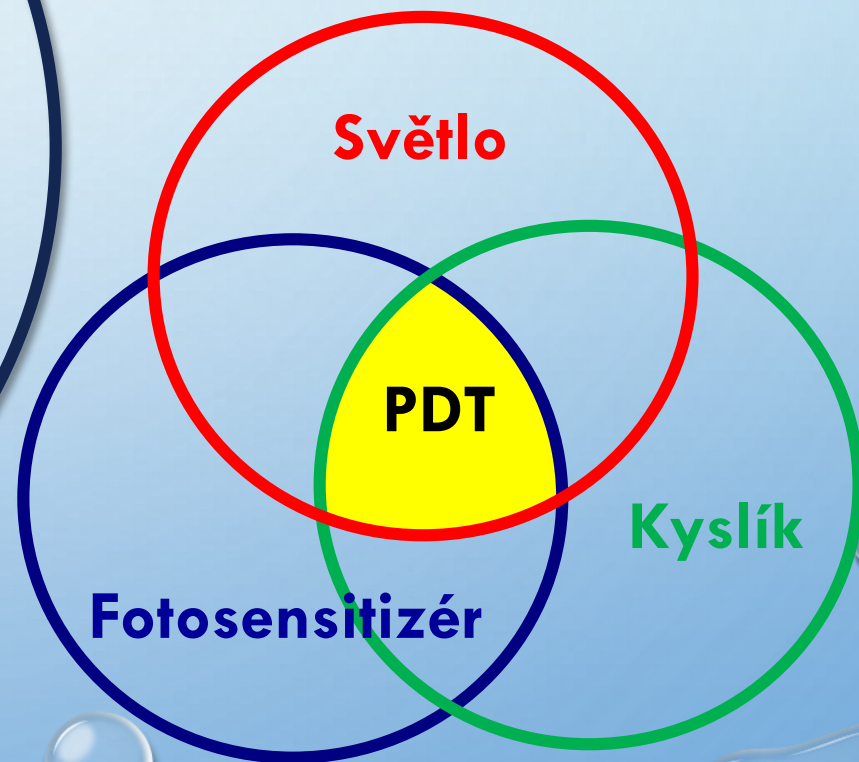
světlo + fotosensitizer

PDT

světlo

fotosensitizer

kyslík

2000 př. n. l.

1896

1900

1912

1920

1960

1970

1993

Thomas Dougherty – 70. léta

Photofrin® - 1993

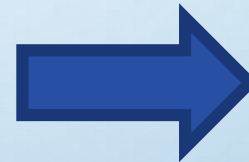
ZÁKLADNÍ PRINCIP FOTODYNAMICKÉ TERAPIE

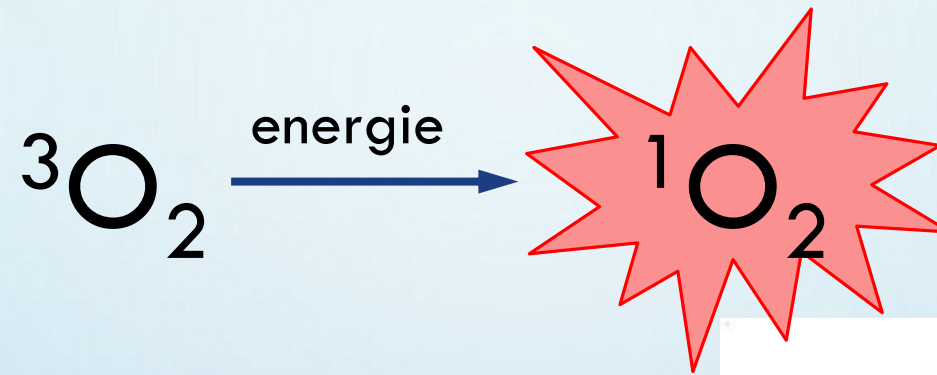
Retence fotosensitizéru

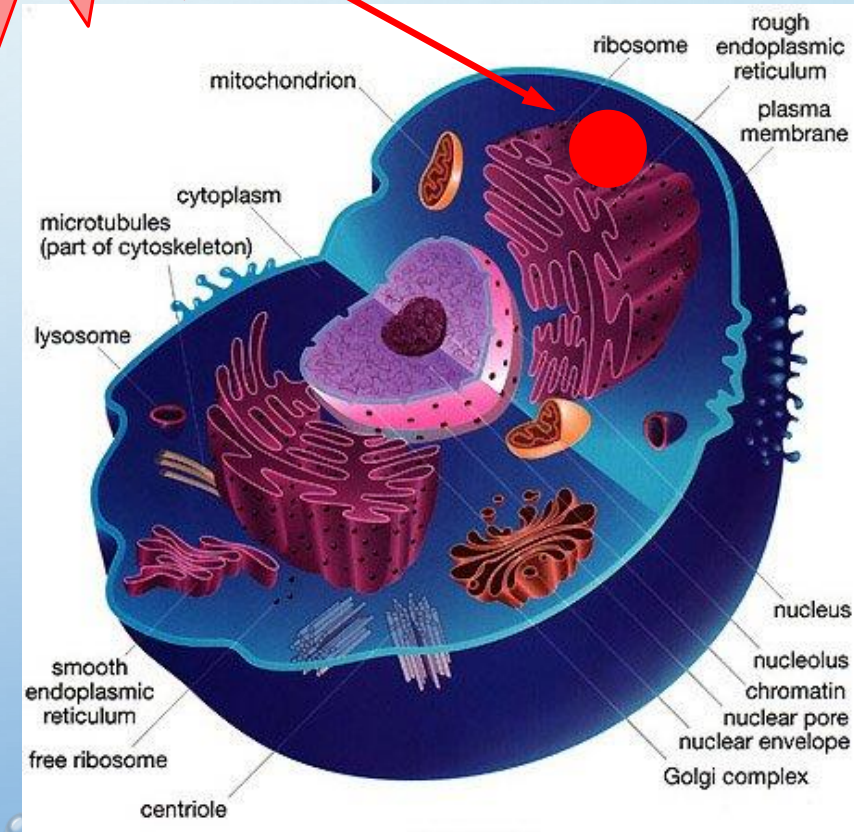
Aktivace světlem

Cílená destrukce

- DOBA ŽIVOTA $^1\text{O}_2$ JE ASI **2 μs** , Z TOHO VYPLÝVÁ AKČNÍ RÁDIUS V BIOLOGICKÉM PROSTŘEDÍ PŘIBLIŽNĚ **155 NM**.
- SINGLETOVÝ KYSLÍK **ZŮSTÁVÁ V BUŇCE, VE KTERÉ VZNIKL.**
- TLOUŠŤKA BUNĚČNÉ MEMBRÁNY = CCA 5-10 NM
- EUKARYOTICKÁ BUŇKA = 10-30 μm

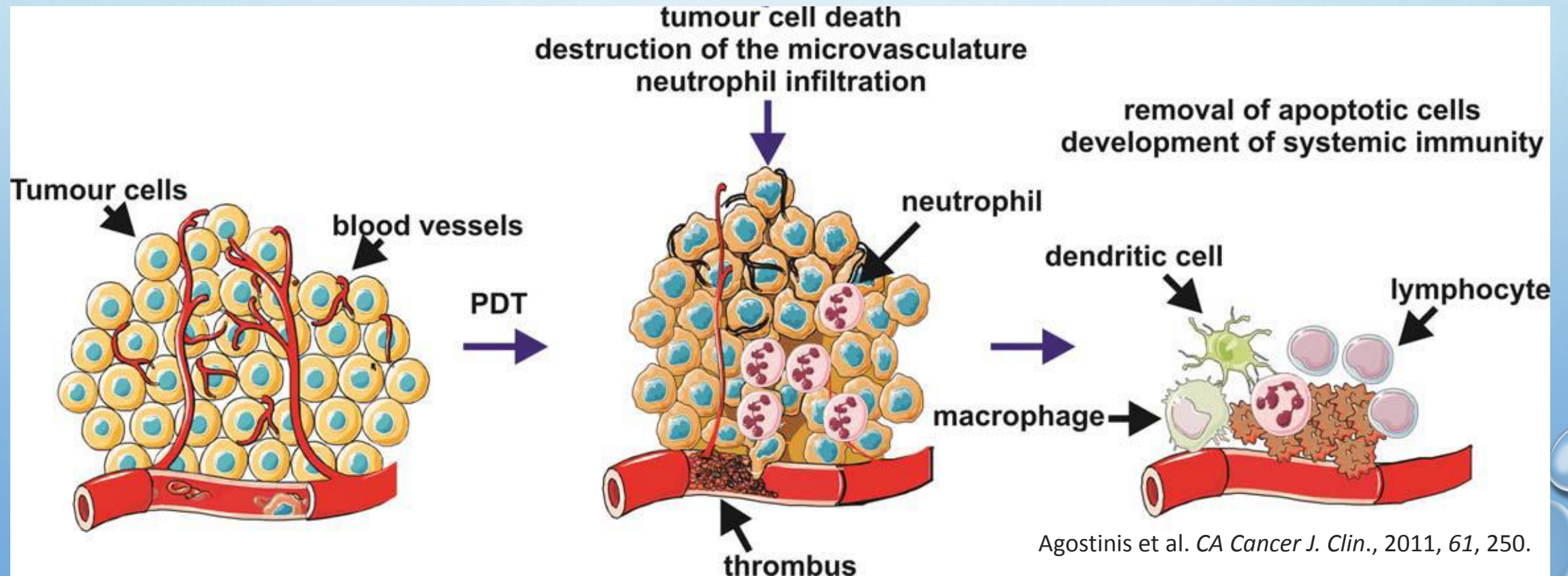

BIOLOGICKÁ ODPOVĚĚ NA PDT

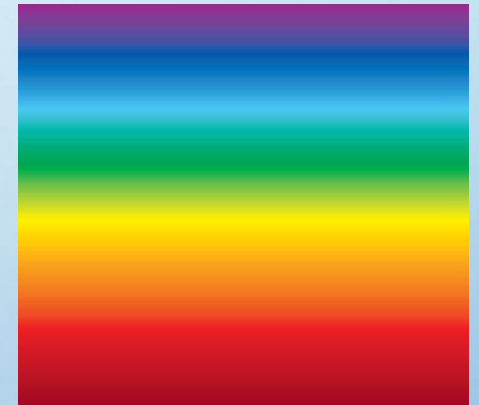
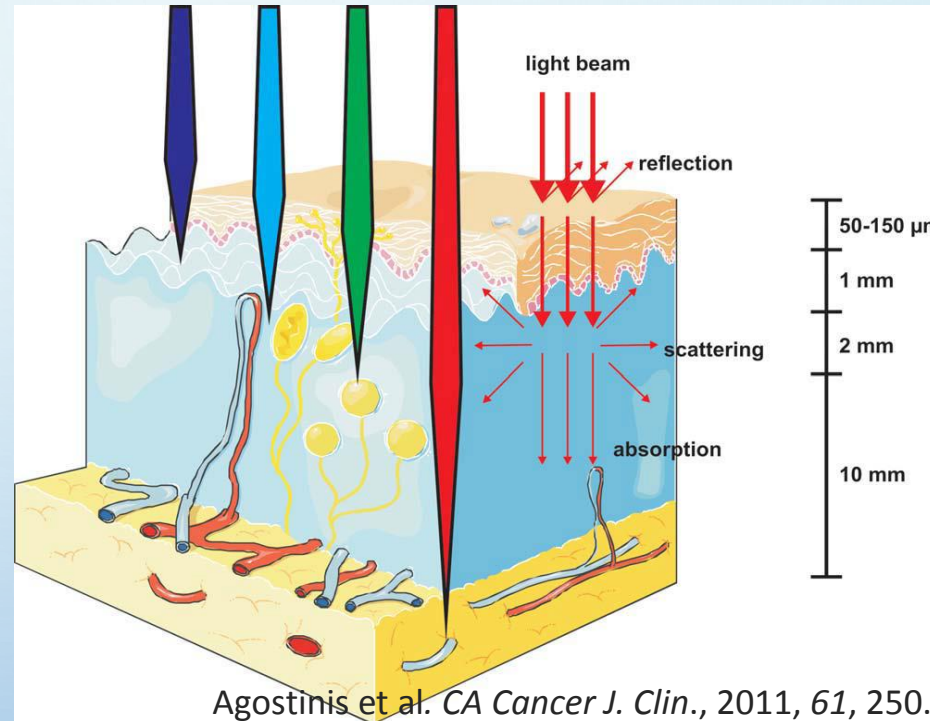
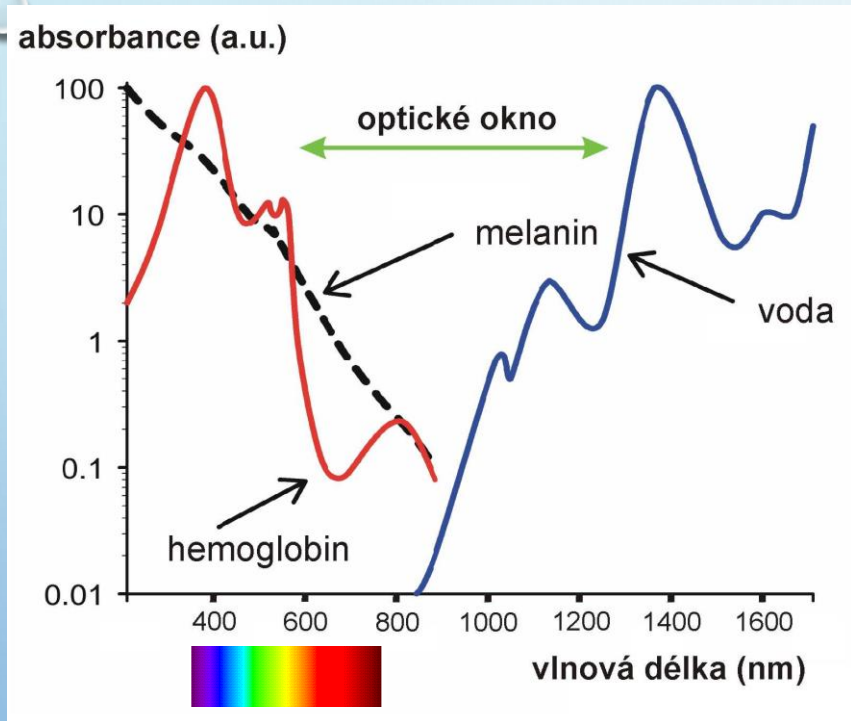
PŘÍMÁ DESTRUKCE

CÉVNÍ UZÁVĚŘ

IMUNITNÍ ODPOVĚĚ

SVĚTLO

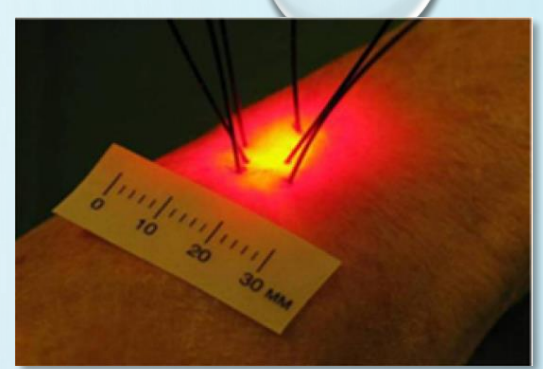

„Optické okno“ biologických tkání: 630-1200 nm

Energie záření klesá s rostoucí λ ($E = hc/\lambda$)

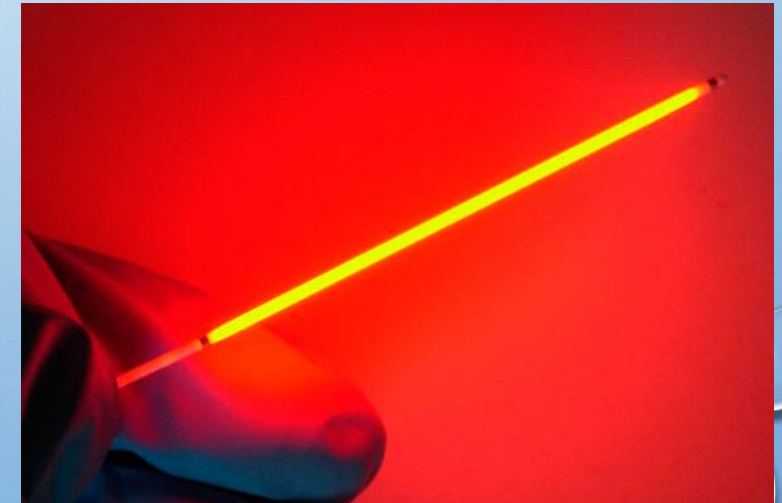
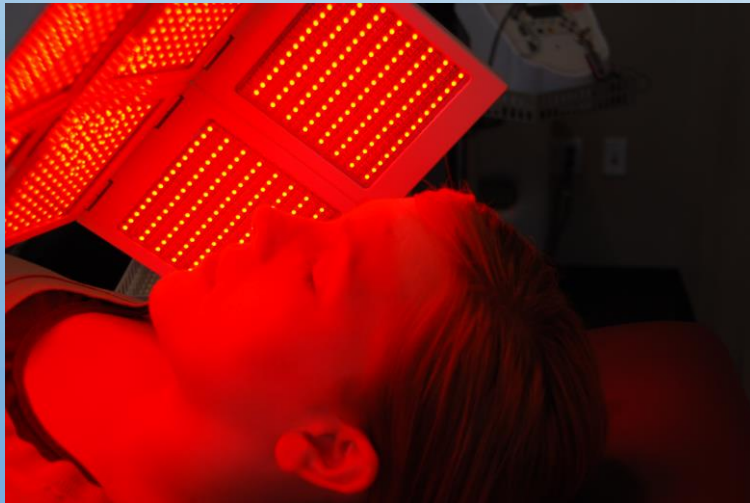
Optimum = 680-800 nm

ZDROJE SVĚTLA

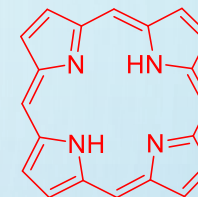
Wilson et al. *Phys. Med. Biol.*, 2008, 53, R61.

- **LAMPY** (ŽÁROVKY) + FILTRY – LEVNÉ, ALE NÍZKÉ INTENZITY, POUZE POVRCHY
- **LASERY** – MONOCHROMATICKÉ SVĚTLO (PRO JEDNU VLNOVOU DÉLKU), VYSOKÉ INTENZITY, OPTICKÁ VLÁKNA, VYSOCE NÁKLADNÉ (POŘÍZENÍ I PROVOZ)
- **LED ZDROJE** – LEVNÉ, JEDNA VLNOVÁ DÉLKA, DŘÍVE NÍZKÉ INTENZITY, V SOUČASNOSTI DOSTAČUJÍCÍ.

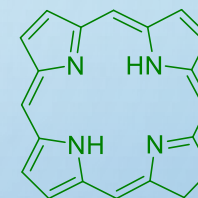

FOTOSENSITIZÉRY V KLINICKÉ PRAXI

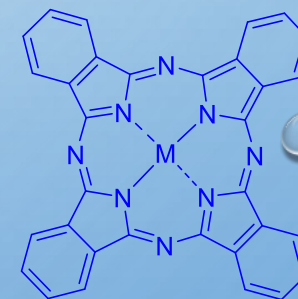
Látka	Produkt	Aplikace	Rok
porfimer sodný*	Photofrin [®]	rakovina	1993
verteporfin*	Visudyne [®]	AMD	1999
kys. aminolevulová*	Levulan [®]	aktinická keratóza	2000
methyl-aminolevulát*	Metvix [®]	rakovina+fotodetekce	2001
temoporfin*	Foscan [®]	rakovina	2001
sulfonovaný ftalocyanin	Photosens [®]	rakovina	2001
hexyl-aminolevulát	Hexvix [®]	fotodetekce	2004
talaporfin	Laserphyrin [®]	rakovina	2004
chlorin e6	Photoditazin [®]	rakovina+fotodetekce	2012

porfyriny

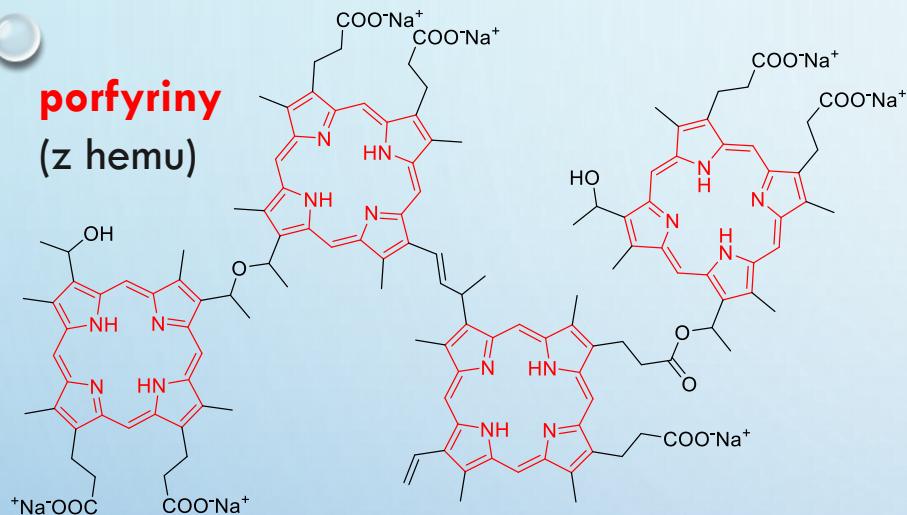
chloriny

ftalocyaniny

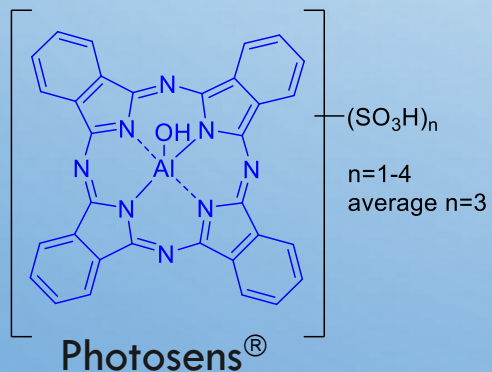
FOTOSENSITIZÉRY V KLINICKÉ PRAXI

porfyriny
(z hemu)

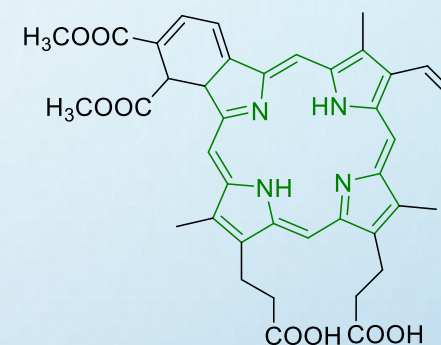

porfimer (Photofrin[®])

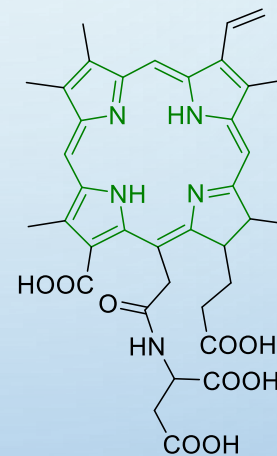
ftalocyaniny (syntetické)

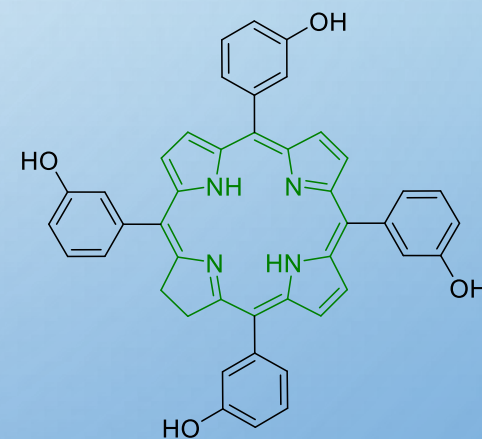
chloriny (z chlorofylu)

verteporfin (Visudyne[®])

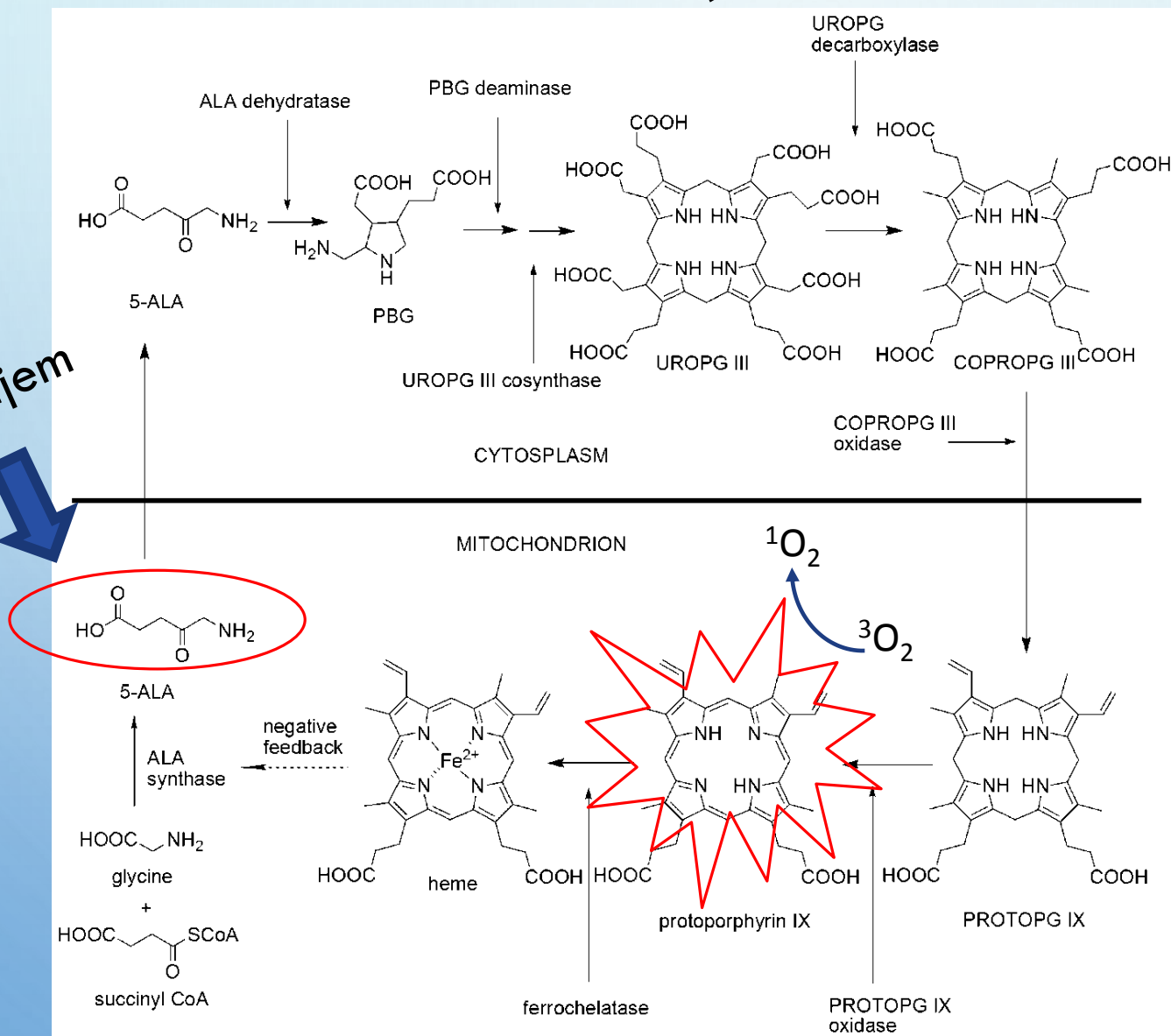
talaporfin (Laserphyrin[®])

temoporfin (Foscan[®])

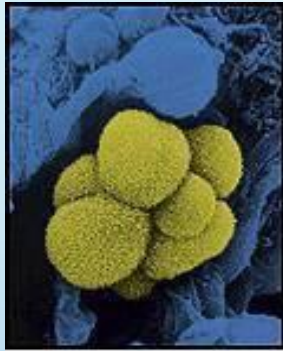
BIOSYNTÉZA HEMU (PROTOPORFYRINU IX)

Vnější příjem

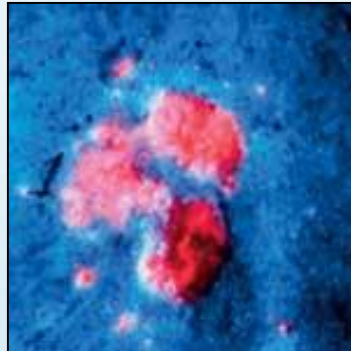

Zimcik P., Miletin M. *Photodynamic Therapy*. In Lang, A. R. *Dyes and Pigments: New Research*, New York: Nova Science Publishers, 2009; pp. 1-62.

APLIKACE PDT

Nádorová onemocnění

Fotodetekce

Senilní makulární degenerace (AMD)

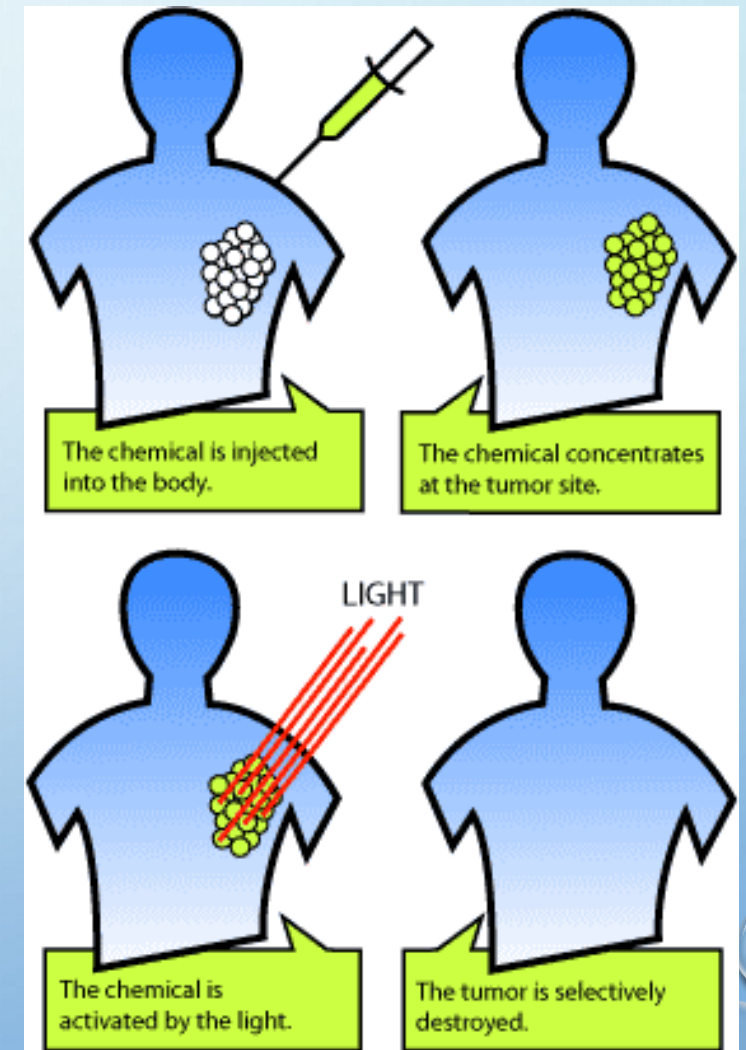
Antiinfekční terapie

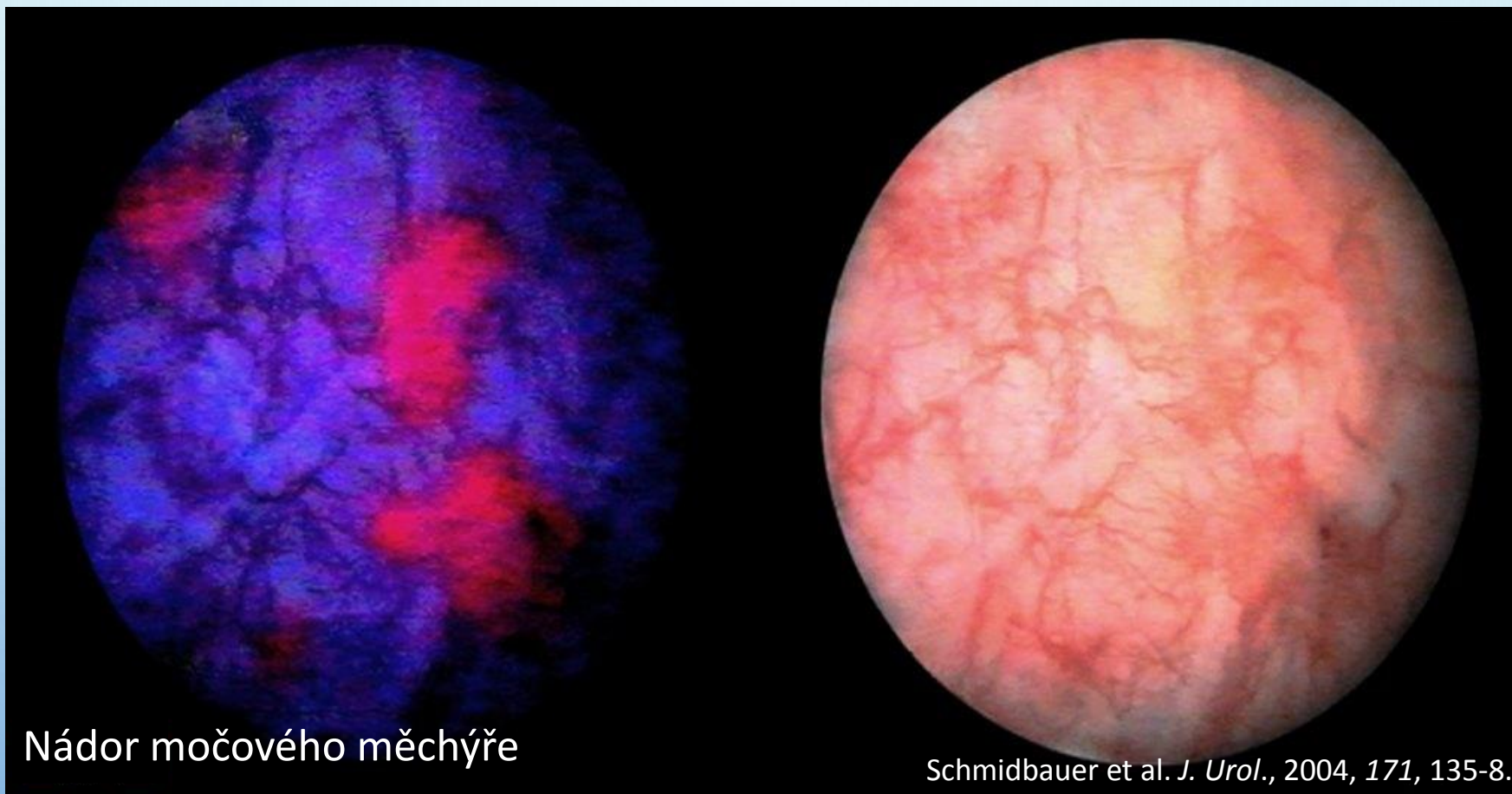
Kosmetika

LÉČBA RAKOVINY

- **RAKOVINA** KŮŽE, SLIZNIC, DUTÝCH ORGÁNŮ (MOČOVÝ MĚCHÝŘ, GASTROINTESTINÁLNÍ TRAKT, PLÍCE), DĚLOŽNÍ ČÍPEK, PROSTATA, JÁTRA.
- ČASTO SE LÉČÍ **PREKANCERÓZNÍ STAVY** – KOŽNÍ (AKTINICKÁ KERATÓZA) NEBO JÍCNOVÁ ONEMOCNĚNÍ (BARRETŮV JÍCEN)
- ČASTO POUZE **PALIATIVNÍ LÉČBA**
- NEVÝHODY
 - FOTOSENSITIZACE KŮŽE
 - PDT LÉČÍ JEDNOTLIVÁ LOŽISKA, NELZE LÉČIT METASTÁZY

FOTODETEKCE NÁDOROVÝCH ONEMOCNĚNÍ

Nádor močového měchýře

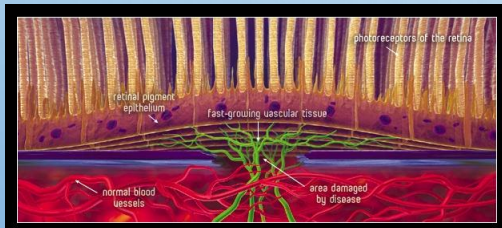
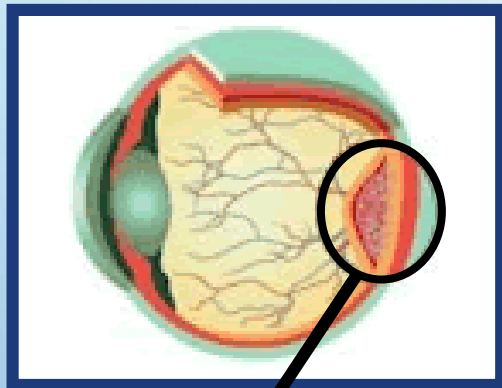
Vizualizace světlem 380-430 nm
po aplikaci fotosensitizeru

Schmidbauer et al. *J. Urol.*, 2004, 171, 135-8.

Oblast viděná za normálního světla
bez použití fotosensitizeru

SENILNÍ MAKULÁRNÍ DEGENERACE VLHKÁ FORMA

Age-related macular degeneration (AMD, ArMD) – wet form

Růst abnormálních
cév

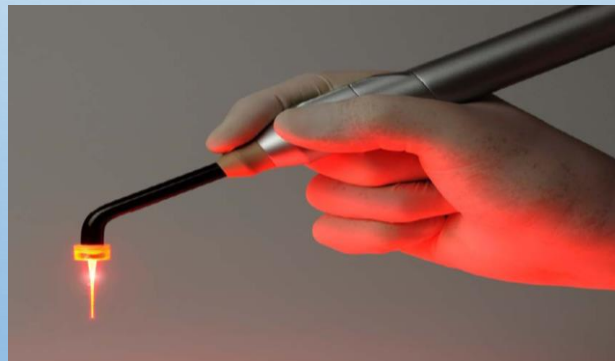
Destrukce cév, návrat
k normálu

ANTIINFEKČNÍ TERAPIE

- PDT PŮSOBÍ NA G+ I G- BAKTERIE, I NA ATB-REZISTENTNÍ KMENY, PRAKTICKY NEEXISTUJE SELEKCE MULTI-REZISTENTNÍCH KMENŮ
- **STOMATOLOGIE**: ERADIKACE BAKTERIÍ U ZUBNÍCH KAZŮ, VÁČKŮ, TRAUMAT V DUTINĚ ÚSTNÍ, V ENDODONCII
- **LEISHMANIÓZA** – ERADIKACE PRVOKŮ V LÉZÍCH USNADŇUJE HOJENÍ (**ALA**).
- **ONCHOMYKÓZY** – LÉČBA PLÍSŇOVÝCH ONEMOCNĚNÍ

Leishmanióza – před a po PDT

Da Silva et al. *J. Biomed. Opt.* 2015, 20(6), 061109.

TOPICKÉ (KOŽNÍ) APLIKACE A KOSMETIKA

- VÝHODA – VÝBORNÉ KOSMETICKÉ EFEKTY (NEJSOU JIZVY), NEINVAZIVNOST.
- **ONKOLOGICKÉ APLIKACE** (POVOLENÉ):
 - AKTINICKÁ KERATÓZA, BOWENOVA CHOROBA
 - BAZOCELULÁRNÍ KARCINOM
- **NEONKOLOGICKÉ APLIKACE**
 - PSORIASIS VULGARIS, BRADAVICE, AKNÉ VULGARIS (ERADIKACE *PROPIONIBACTER ACNE*)
- **KOSMETICKÉ APLIKACE**
 - ODSTRAŇOVÁNÍ VRÁSEK
 - FOTOOMLAZOVÁNÍ
 - ODSTRAŇOVÁNÍ PIGMENTOVÝCH ANOMÁLIÍ.

Léčba akné – před a po PDT

Aktinická keratóza – před a po PDT

VÝHODY A NEVÝHODY PDT

- SELEKTIVITA
- NÍZKÉ NÚ
- ÚČINNOST
- AMD, FOTODIAGNOSTIKA
- VÝBORNÉ KOSMETICKÉ EFEKTY

- SELEKTIVITA
- PŘÍSTROJOVÉ VYBAVENÍ
- FOTOSENSITIVITA

DĚKUJI ZA POZORNOST

